

Dwunastu Apostołów

Pełna nazwa: **Domy Tkaczy Śląskich „Dwunastu Apostołów”**

Wcześniejsza nazwa: **Die 12 Apostel**

Data budowy: **1707**

Miejsce: **pow. kamiennogórski, gm. Lubawka, Chełmsko Śląskie,
ul. Sądecka 13-23**

Historia

Osiedle liczące 12 jednakowych drewnianych domków zbudowano dla tkaczy z Czech i Bawarii 1707 roku z inicjatywy cystersów z Krzeszowa. Podobny relikw zachował się na Śląsku jeszcze jedynie w Międzylesiu na ziemi kłodzkiej. Osiedla tkaczy budowano w ściśle określonych miejscach. Musiały więc być usytuowane tak, by jakiś potok umożliwiał moczenie płótna, południowe zbocze - suszenie, a obfitość drewna - uzyskiwanie potażu potrzebnego do bielienia tkanin.

Obecnie zachowało się 11 domków; tzw. „Judasz”, który był trochę oddalony od pozostałych, spłonął w latach 50-tych XX w. W 1933 roku przeprowadzono prace zabezpieczające. Ostatnia naprawa i konserwacja „Dwunastu Apostołów” została przeprowadzona w latach siedemdziesiątych.

Architektura

Wszystkie domki ustawione są w zwartym szyku, szczytami skierowanymi na południe. Za każdym z nich jest mały ogródek z dostępem do potoku, a za nim stok góry. Domy ponumerowane są od 13 do 23. W domku nr 13 mieści się galeria rękodzieła i odzieży lnianej. Nr 15 jest siedzibą stowarzyszenia Tkaczy Śląskich i izbą tkacką oraz galerią udostępnioną zwiedzającym. W domku nr 17 jest kawiarnia i restauracyjka serwująca regionalne potrawy. Pomiędzy numerami 18 i 19 jest zadaszona przerwa, tak zwany miedziuch, która służyła jako przejście na tyły - do

ogródków i nad potok. Obecnie jest ona wykorzystywana przez mieszkańców domu nr 19 jako magazyn.

Od strony ulicy domki posiadają malowniczy, zwarty rząd podcieni, które w czasie słotnych dni targowych wykorzystywane były do sprzedaży płótna. Podcień każdego domku wspiera się na trzech słupach, jednym stojącym pośrodku i dwóch po bokach, sąsiadujących ze słupami skrajnymi budynków obok. Wszystkie domki zbudowane są na rzucie prostokąta o wymiarach 7,5x15 m. Każdy z nich nakryty jest bardzo stromym dachem krytym gontami. Ściany z belek w konstrukcji wieńcowej połączone są w narożach na jaskółczy ogon. Stropy, wykonane z belek ułożonych w poprzek budynku, wpierają się na ścianach. W niektórych izbach mieszkalnych zachował się biegnący równoległe do głównej osi budynku sosręb.

Wnętrza wszystkich domków rozplanowane są podobnie. Z podcieni prowadzi wejście do sieni (wyjątek dom nr 13), a z niej w prawo do małej kuchni o powierzchni 7,5 do 11 m² zaopatrzonej w jedno okno, w lewo – do pomieszczenia gospodarczego, również z jednym oknem. W głębi domku prawie całą szerokość budynku zajmuje główna izba mieszkalna o powierzchni 36 m². Obok niej wąskie przejście prowadzi do ogrodu. Izba ta była miejscem życia i pracy tkaczy. W jej wnętrzu stały dwa krosna tkackie oraz inny sprzęt niezbędny przy produkcji płótna. Wejście do tej izby prowadzi z sieni i czasem z izby frontowej. Nad całym budynkiem i podcieniem znajduje się strych, na który można wejść z sieni lub po drabinie, drzwiami umieszczonymi w szczycie południowym od strony ulicy. Strych pełnił rolę magazynu surowca i gotowych wyrobów. W każdym domku pod częścią sieni położona jest niewielka piwniczka. Prowadzące do jej wnętrza schody znajdują się pod schodami wiodącymi na strych.

Gdzie się znajduje?

Wszystkie domki postawiono w zwartym szyku wzdłuż ulicy Sądeckiej, wychodzącej od rynku na wschód.